भारतीय गैर न्यायिक

भारत INDIA

रु. 500 FIVE HUNDRED RUPEES

पाँच सौ रुपये Rs. 500

सत्यमेव जयते

INDIA NON JUDICIAL

महाराष्ट्र MAHARASHTRA ◐ 2019 ◐ AV 164871

दस्ताचा प्रकार : M.O.U.

मुद्रांक विकत घेणाऱ्याचे नाव व पत्ता : B.I.S.L.D. पुणे

दुसऱ्या पक्षकाराचे नाव : शबरी आदिवासी वित्त व विकास महामंडळ मर्या.

हस्ते असल्यास नाव व पत्ता : बाबासाहेब पाटील

मुद्रांक शुल्क रक्कम : 500/-

मुद्रांक विक्री नोंद वही अनु.क्रमांक : 6709 दि. 10 DEC 2019

मुद्रांक विक्रेत्याची सही :

परवानाधारक मुद्रांक विक्रेत्याची सही/पत्ता/

परवाना क्रमांक

The Pune Lawyers Consumer's Co-op Society Ltd., Pune-5
LIC No.: 2201111

03 DEC 2019

प्रथम मुद्रांक लिपीक कोषागार पुणे करिता

Memorandum of Understanding

THIS MEMORANDUM OF UNDERSTANDING (MoU) is made on 11th December 2019 at Nashik in the Office of Managing Director, Shabari Adivasi Vitta Va Vikas Mahamandal Maryadit, Nashik,

Managing Director
Shabari Adivasi Vitta Va Vikas
Mahamandal Maryadit Nashik-2

BAIF INSTITUTE FOR SUSTAINABLE LIVELIHOODS AND DEVELOPMENT
PUNE

BETWEEN

Shabari Adivasi Vitta Va Vikas Mahamandal Maryadit, Nashik (Here after referred as Shabari Mahamandal), *Reg. No.25-13247/1999, Undertaking of* Govt. of Maharashtra through Shri. Nitin Patil, IAS, Managing Director, of "THE FIRST PART"

AND

BAIF Institute for Sustainable Livelihoods and Development (BISLD), a company registered under section 25 of the Companies Act 1956 (Section 8 of the Companies Act 2013), (CIN - U73200PN2012NPL142984), Having registered office at BAIF Bhavan, Dr. Manibhai Desai Nagar, Warje, Pune -411058 Through Its Branch Office at Nashik at BAIF MITTRA Bhavan, Opp Niwas Homes,Behind Bodhale Nagar, Nashik-Pune road,Nashik,-422011 and here in after referred to as BISLD (which expression shall mean and include, unless excluded by or repugnant to the context or meaning hereof to mean and include its successors heirs and assigns), of the "SECOND PART".

WHEREAS, BISLD, is working with tribal families in Akole taluka of Ahmednagar District.

AND WHEREAS, the Shabari Adivasi Vitta Va Vikas Mahamandal has selected BISLD as a competent organization to implement **"BAIF-Seed Bank for indigenous seed conservation, production, marketing and sale" in** Tribal block Akole of Ahmednagar district and BISLD has agreed to accept all terms & conditions.

AND WHEREAS, the Shabari Adivasi Vitta Va Vikas Mahamandal approved the terms and conditions wide order Outward No. **Shabari A. vikas Mahamandal/Project/473 A/2019 Dated 4th December 2019.**

1. Purpose of the Agreement:

BISLD has agreed to carry out the activities for the promotion of climate resilient, Nutritionally Rich, market potential, Better Yielding indigenous crop cultivars to enhance Nutritional security and secure community livelihood, create community managed seed and agricultural produce marketing system,Knowledge Building and transfer for crop cultivation, consumption and marketing of surplus produce.

The project Focuses on initiating community led actions for promotion of diverse indigenous crop cultivars and wild edible plants and establishing community managed Programme with 1050 Tribal families in 10 villages of Akole Block in Ahmednagar district in Maharashtra for Seed sovereignty, enhanced livelihood, Nutritional security and Risk mitigation.

2. Time Frame of the Agreement (Term):

This MOU shall be valid for a term of 3 years from the date of MoU.

Managing Director
Shabari Adivasi Vitta Va Vikas
Mahamandal Maryadit Nashik-2

BAIF INSTITUTE FOR SUSTAINABLE LIVELIHOODS AND DEVELOPMENT
PUNE

3. Area of Operation :

The project will be executed in 10 Villages of Akole block of Ahmednagar District. The following factors will be focused while selecting the villages; Hilly region, diverse Crops, Marginal Farmers, Native Tracts, Lack of Livelihood opportunities.

4. Roles of BISLD:

4.1 The Programme will be implemented in Akole of Ahmednagar District covering 1050 Families as per terms and conditions given below.

4.2 The Programme of **"BAIF-Seed Bank for indigenous seed conservation, production, marketing and sale" will** be operated by BISLD for three years from the date of MoU.

4.3 The Managing Director of Shabari Adivasi Vitta Va Vikas Mahamandal shall work as the controlling officer for concerned blocks and shall recommend release of the grant for this project, as per the procedure prescribed in Clause Number 5, 9 and 11, of Annexure A of Order O.No. Shabari Mahamandal/Project/473 A/2019 Dated 4th December 2019.

4.4 BISLD will select families amongst the tribal population in the operational area. The selection will be based on the basis of qualifying criteria mentioned in Clause Number 7 and 8, of Annexure A in the above referred order. The potential list of participants will be submitted to Shabari Mahamandal for the approval. The Managing Director of Shabari Mahamandal will issue approved list.

4.5 After approval of the list of the selected participants by Shabari Mahamandal, BISLD will initiate activities in the field as per Clause Number 7 and 8 of Annexure A in the above referred Order.

4.6 Duration of the project will be 3 years from the date of MoU in which 1050 identified families will be supported as given in Clause Number 7 and 8 of Annexure A in the above referred Order.

4.7 BISLD will ensure the handover of the assets purchased under the project to the participants after the project completion. The assets will be owned by the participants after project completion.

4.8 The BISLD will submit the financial and physical progress report in each quarter to the Shabari Mahamandal.

4.9 BISLD will submit the utilization certificate and work completion report to the Shabari Mahamandal within Six months from completion of Project.

5. Role of Shabari Mahamandal:

5.1 Shabari Mahamandal, will provide funds for project execution. These funds will be released as per availability from state government and as per Government Resolution and as per the decision taken in the Managing Director Level Committee.

5.2 Shabari Mahamandal, will monitor progress of project and the impact on Tribal farmers. The Shabari Mahamandal will make provision of the funds to monitor the project

5.3 Shabari Mahamandal, will take every efforts to procure the funds from government.

Managing Director
Shabari Adivasi Vitta Va Vikas
Mahamandal Maryadit Nashik-2

BAIF INSTITUTE FOR SUSTAINABLE LIVELIHOODS AND DEVELOPMENT
PUNE

6. **Mutual responsibility:**

6.1 The BISLD and Shabari Mahamandal will together ensure the implementation of the project as per yearly plan submitted by BISLD.

6.2 BISLD will make and finalize an implementation and project expenditure plan in collaboration with Shabari Mahamandal.

6.3 The Shabari Mahamandal and BISLD will prepare the final report including videos, photos, list of participants and other details to submit to the Government as per Clause Number 8, of Annexure A in the above referred Order.

7. **Expected Outputs:**

7.1 Indigenous crops cultivars, which are important from different aspects like Climate resilient, Good Yielding, Nutritional rich etc. will be available for large scale multiplication.

7.2 More than 100 Indigenous crops cultivars and wild edible plants properly documented and steps for its on farm conservation will be taken with community participation.

7.3 Capacity building of 10 Village level resource person will be done for the promotion of project activity.

7.4 Two community seed banks will be established in the project area and community level seed production and sale of produce will be initiated by Community.

7.5 50 seed producer farmers will produce quality seed and it will be promoted in project area for large scale grain production. 1050 kitchen gardens will be established for nutritional security of tribal communities.

7.6 30 (10 in each year) On-farm demonstration centers of worthy crop cultivars and one nursery of wild edible plants will be established for training, community awareness purpose. Three Women producer groups will be formed and strengthen for production and marketing of surplus wild edible plants, crop produce, value added products.

7.7 Proper network of research institutions, NGOs, Government department will be developed for the promotion of such activities for the livelihood of tribal communities.

Managing Director
Shabari Adivasi Vitta Va Vikas
Mahamandal Maryadit Nashik-2

BAIF INSTITUTE FOR SUSTAINABLE LIVELIHOODS AND DEVELOPMENT
PUNE

8. Budget and Payment:

The contingency budget will be utilized for cost escalation in the line item of the budget head and implementation of innovative activities in the project villages.

<u>The Year Wise Budget breakup</u>

Sr	Particulars	Y1	Y2	Y3	Total Rs (Lakhs)
1	Participary surveys, Field level events, documentation etc.	1.55	2.05	0.30	3.90
2	Capacity building,Awareness,Field trainings, Exposures	6.05	5.55	3.85	15.45
3	Field actions(seed production, crop demonstrations, Seed bank and sustainable farming center ,Nursery development, value addition, product development,Nutriiton garden establishment and Marketing	24.00	29.00	6.50	59.50
4	Documentation and Reporting, Photo documentation, Success stories	0.5	0.5	1.00	2.00
5	Contingency expenses (4 %)	1.28	1.48	0.46	3.23
6	Project Management Cost(20 %)	6.42	7.42	2.33	16.17
	Total Budget (Rs in Lakhs)	39.80	46.00	14.44	100.25

- 50% of the budget for first year is to be released as advance to BISLD and BISLD will start implementing the project after receipt of the said amount. Subsequent fund demand will be made by BISLD after spending 60% of the released Grant. The amount will be released within 15 days from submission of subsequent fund demand. The other details of release of Grant will be as per *Clause Number 3 and 11, of Annex A in the above referred order.*
- As per clause No 11 of Annexure A, Out of the Total Projected expenses 2 % of the funds to be retained by Shabri Mahamandal for Monitoring and evaluation of the project activities.
- The contingency budget will be utilized for cost escalation in the line item of the budget head and implementation of the innovative activities in the project villages.

Managing Director
Shabari Adivasi Vitta Va Vikas
Mahamandal Maryadit Nashik-2

BAIF INSTITUTE FOR SUSTAINABLE LIVELIHOODS AND DEVELOPMENT
PUNE

NOTE:

The above estimated Project cost is a tentative cost based on current inputs and the actuals may vary depending on the field work and new information available at any point of time.

Shabari Mahamandal, will release the funds to the BISLD (Second Part) only after the funds are made available from the state government. BISLD strongly recommends that the entire funds for the project duration be disbursed upfront so that the farmers are not affected later during the succeeding years for any delay in getting the funds from the Government.

9. Employees :

The employees deployed by the BISLD will not be the employees of Shabari Mahamandal. The BISLD technical team shall engage on the basis of project requirement on time to time basis. All payments and liabilities payable to employees the will be total and absolute liability and responsibility of the BISLD.

The Shabari Mahamandal shall not be liable for any payment to the employees of BISLD. Shabari Mahamandal is indemnified from any claim of employees of BISLD on the project. Nothing in this MOU shall be interpreted or construed as creating or establishing an employment relationship between Govt. of Maharashtra and employees BISLD

10. Managing Director Level Committee:

The Managing Director (Shabari Mahamandal) Level Committee will review the progress on 6 monthly basis. The mid-term and end-term evaluation will be carried out by the Managing Director, Shabari Mahamandal. Field visits will be conducted by Branch Manager on quarterly basis. Other details will be as given in Clause Number 9 of Annexure A in the above referred order.

Managing Director Level Committee Members will be as follows:

1.	Managing Director, Shabari Mahamandal, Nashik	Chairman
2.	General Manager(ADM&Finance),Shabri Mahamandal	Member
3.	Project Officer, Rajur,	Member
4.	Branch Manager, Shabari Mahamandal,Junnar	Member
5.	Regional Member, MSCTDC,Junnar	Member
6.	BISLD Representative	Member

11. Governing Law:

This MoU shall be governed by and construed in accordance with Indian law.

12. Jurisdiction of Courts:

The Civil Court at Nashik will have Jurisdiction to entertain the dispute

Managing Director
Shabari Adivasi Vitta Va Vikas
Mahamandal Maryadit Nashik-2

BAIF INSTITUTE FOR SUSTAINABLE LIVELIHOODS AND DEVELOPMENT
PUNE

13. Dispute Resolution:

13.1 Parties to the MoU shall endeavour their best to amicably settle all disputes arising out of or in connection with the Contract in the following manner:

13.2 In case of any dispute arises, both the parties raise their issues in front of Hon'ble Principal Secretary , Tribal Development Department for amicable solution

13.3 The Party raising a dispute shall address to the other Party a notice requesting an amicable settlement of the dispute within fifteen (15) days of receipt of the notice.

13.4 Such matter will be immediately referred for resolution to Officer nominated by the Tribal Development Department, Govt of Maharashtra and an Authorized Official of the Second Part. The matter shall then be resolved between them at the earliest but not later than a period of 30 days.

In case any dispute between the Parties is not resolved in the manner as mentioned above, the same will be referred to arbitration. Arbitration shall be held in Nashik and conducted in accordance with the provisions of Arbitration and Conciliation Act, 1996 or any statutory modification or re-enactment thereof. Each Party to the dispute shall appoint a sole arbitrator each and the two arbitrators shall jointly appoint the third or the presiding arbitrator. A retired judge of District court will be appointed as Sole Arbitrator. The remuneration payable to Sole Arbitrator will be mutually decided by the parties.

The "Arbitration Notice" should accurately set out the disputes between the parties, the intention of the aggrieved party to refer such disputes to arbitration as provided herein, the name of the person it seeks to appoint as a sole arbitrator with a request to the other party to appoint its arbitrator within 45 days from receipt of the notice. All notices by one party to the other in connection with the arbitration shall be in writing and be made as provided in this tender document.

Each Party shall bear the cost of preparing and presenting its case, and the cost of arbitration, including fees and expenses of the arbitrators, shall be shared equally by the Parties unless the award otherwise provides. The Party shall not be entitled to suspend the Service/s or the completion of the job, pending resolution of any dispute between the Parties and shall continue to render the Service/s in accordance with the provisions of the Contract/Agreement notwithstanding the existence of any dispute between the Parties or the subsistence of any arbitration or other proceedings.

14. Force Majeure:

Force Majeure is herein defined as any cause, which is beyond the control of any of the parties as the case may be which they could not foresee or with a reasonable amount of diligence could not have foreseen and which substantially affect the performance of the contract, such as:

Managing Director
Shabari Adivasi Vitta Va Vikas
Mahamandal Maryadit Nashik-2

BAIF INSTITUTE FOR SUSTAINABLE LIVELIHOODS AND DEVELOPMENT
PUNE

14.1 Natural phenomenon, including but not limited to floods, droughts, earthquakes and epidemics

14.2 Acts of any government, including but not limited to war, declared or undeclared priorities, quarantines and embargos

14.3 Terrorist attack, public unrest in work area provided either party shall within 10 days from occurrence of such a cause, notifies the other in writing of such causes. The undersigned Parties shall not be liable for delay in performing his/her obligations resulting from any force majeure cause as referred to and/or defined above. Any delay beyond 30 days shall lead to termination of contract by parties and all obligations expressed quantitatively shall be calculated as on date of termination. Notwithstanding this, provisions relating to indemnity, confidentiality survive termination of the contract.

15. Notices:

Each notice, demand or other communication to be given or made hereunder shall, be made in writing and may be sent by one party to the other Party by Registered Post, facsimile or hand delivery to the address mentioned herein below or such other address and numbers as one Party may inform the other in writing from time to time.

16. Termination of MoU:

16.1 This MoU may be terminated independently by both the parties with a three-month prior notice period showing adequate reason for the need to terminate this MoU.

16.2 The First Part, The Shabari Mahamandal, undertakes no responsibilities in respect of life, health, accident, travel or any other insurance coverage for any person which may be necessary or desirable for the purpose of this MoU or for any personnel undertaking activities under this MoU.

16.3 In the event of termination of this MoU (irrespective of the reason for such termination) would be terminated to close the grant liability of BISLD and no further disbursement shall be made and also for the project beyond the period of three-month notice period.

Managing Director
Shabari Adivasi Vitta Va Vikas
Mahamandal Maryadit Nashik-2

BAIF INSTITUTE FOR SUSTAINABLE LIVELIHOODS AND DEVELOPMENT
PUNE

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned have executed this MoU, as of the date set forth above.

For *Shabari Adivasi Vitta Va Vikas Mahamandal Maryadit, Nashik,* First Part

N.K.PATIL

Name: Mr. Nitin Patil, IAS

Designation: Managing Director, Shabari Adivasi Vitta Va Vikas Mahamandal Maryadit, Nashik,

Seal & Date 11/12/19

For BAIF Institute for Sustainable Livelihoods and Development (BISLD), **(BISLD),**Second Part

Name: Mr. Bharat Kakade

Designation: Chief Operations Officer.

Designation: Seal & Date 11/12/19

Witness for First Part – Shabari Adivasi Vitta Va Vikas Mahamandal Maryadit, Nashik

Name: Mr. Yogesh Sudam Patil

Designation: Manager (MFP)

Witness for Second Part – BAIF Institute for Sustainable Livelihoods and Development (BISLD)

Name: Dr. Rajashree Joshi

Designation: Chief Thematic program Executive.

BAIF INSTITUTE FOR SUSTAINABLE LIVELIHOODS AND DEVELOPMENT PUNE

शबरी आदिवासी वित्त व विकास महामंडळ मर्या., नाशिक-२.

रजि. ऑफीस आदिवासी विकास भवन, २ रा मजला, राम गणेश गडकरी चौक, जुना आग्रा रोड, नाशिक - ४२२ ००२.

दुरध्वनी - ०२५३-२३१५८६०, फॅक्स - (०२५३) २३१५८६०

www.mahashabri.com Mail :- shabarinsk@gmail.com

जा.क्र.शआविविम/प्रकल्प/473/2019.

नाशिक : 422002.

दिनांक : 05 डिसेंबर, 2019

प्रति,

1) मे. बायफ संस्था,
नाशिक

2) शाखा व्यवस्थापक,
शबरी आदिवासी वित्त व विकास महामंडळ मर्या.,
प्रादेशिक कार्यालय, जुन्नर.

विषय :- सन 2019-20 करीता भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद 275(1) अंतर्गत अहमदनगर जिल्हयातील अकोले तालुक्यातील आदिवासी कुटूंबांचे जीवनमान उंचावण्यासाठी BAIF चे सहकार्याने संधी विकसीत करणे" या योजनेच्या प्रस्तावास मंजुरी देणेबाबत.

संदर्भ :- 1. जनजाती कार्य मंत्रालय, नवी दिल्ली यांचे पत्र क्र. F.No.11015/01/2019-Grants, दिनांक :-11.3.2019

2. शासन निर्णय क्रमांक केंद्रीय-19/प्र.क्र.63/का.19 दिनांक 23.07.2019

3. आदिवासी विकास विभाग, भासंअनु-2019/प्र.क्र.18/का.8 (4)6859 दि. 3.12.19

4. आदिवासी विकास विभाग, शासन शुध्दिपत्रक क्र. केंद्रिय-2017/प्र.क्र.85/का-19 दिनांक:- 30.11.2019

1. केंद्र शासनाकडुन भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद 275(1) अंतर्गत राज्य शासनास अनुदान प्रदान होत असते. महाराष्ट्रातील आदिवासी भागात पिकांच्या विविध वैशिष्टपुर्ण जाती आणि जंगली अन्न वनस्पतीचे वैविध्य आढळते आणि त्यांची अन्न सुरक्षा, पोषण सुरक्षा, वातावरण बदल दृष्टीने अनन्य साधारण महत्व आहे. आणि त्यातुनच आदिवासी समाजासाठी आर्थिक लाभाच्या संधी शोधुन जीवनमान उंचावणे ही काळाजी गरज आहे.

2. सबब राज्य शासनाने सन 2019-20 या आर्थिक वर्षाकरीता केंद्र शासनास प्रस्ताव सादर करण्यात आले होते. सदर प्रस्तावांच्या अनुषंगाने संदर्भ क्र. 1 अन्वये जनजाती कार्य मंत्रालय, नवी दिल्ली येथे मुल्यमापन समितीची (Project appraisal Committee-PAC) बैठक दिनांक 12.2.2019 रोजी आयोजित करण्यात आली होती. या बैठकीत केंद्र शासनाने भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद 275(1) अंतर्गत एकुण रक्कम रु 15184.29/- लक्ष निधीच्या प्रस्तावाना मान्यता प्रदान केलेली आहे. सदर मान्यतेनुसार "BAIF-Seed Bank For Indigenous Seed Conservation, Production, Marketing And Sale" या योजने अंतर्गत रक्कम रु. 100.75 लक्ष इतका निधी सन 2019-20 करीता मंजुर करण्यात आलेला आहे. सदंर्भ क्रमांक 2 च्या शासन निर्णयानुसार प्राप्त निधीतुन प्रकल्प कार्यालय,

राजुर यांना रक्कम रु. 27.74 लक्ष निधी सदर योजनेची अंमलबजावणी करण्यासाठी वितरित करण्यात आला होता. सदर योजना ही प्रकल्प कार्यालय, राजुर यांनी राबविणे अपेक्षित होते योजना राबविण्यासाठी प्रकल्प कार्यालय, राजुर यांना विलंब होत असल्याकारणाने ही योजना संदर्भ क्र. 3 अन्वये शबरी आदिवासी वित्त व विकास महामंडळ मर्या.,राबविण्यास तयार आहे.

3. शबरी आदिवासी वित्त व विकास महामंडळ मर्या., यांचे नियोजनानुसार शेतकरी पातळीवर बियाणे व धान्य उत्पादन, बियाणे बँका तयार करुन उत्पादन प्रक्रीया, वितरण व विक्री या बाबतीत सक्षम करण्याचे प्रस्तावित आहे. सदर प्रस्तावात अकोले (अहमदनगर जिल्हा) या ठिकाणी पिकांच्या स्थानिक वाणांचे उत्पादन मुल्यवर्धी आणि विपणन तसेच जंगल अन्न वनस्पती बदल कार्यक्रम काही वर्षापासुन राबविण्याचे चालु केले आहे. या योजनेचे विस्तारिकरण आणि सक्षमीकरण करण्यासाठी त्यांनी सदर प्रस्तवा सादर केलेला आहे. या प्रस्तावाअंतर्गत बायफ संस्था ही तांत्रिक सहाय्य देवुन व शबरी आदिवासी वित्त व विकास महामंडळ मर्या., नाशिक यांच्या मार्फत प्रकल्पाची अंमलबजावणी करण्यात येईल. त्यातुन अकोले तालुक्यामध्ये लोकसहभागातुन बियाणे व धान्य उत्पादन मुल्यवृर्धी आणि विक्री व्यवस्थापन करुन 1050 आदिवासी शेतकऱ्यां आर्थिक लाभाच्या संधी निर्माण करुन देण्याचे प्रस्तावित केले आहे.

संदर्भ क्रमांक 4 अन्वये मिळालेल्या अधिकारानुसार BAIF-Seed Bank For Indigenious Seed Conservation, Production, Marketing And Sale" या योजनेस रक्कम रु. 100.25 लक्ष प्रकल्पाच्या मार्गदर्शक सूचनांना परिशिष्ठ अ प्रमाणे सामंजस्य करारातील अटी व शर्तीनुसार व्यवस्थापकीय संचालक,शबरी आदिवासी वित्त व विकास महामंडळ मर्या.,नाशिक. हे मान्यता देत आहे

4/12/19

(नितिन पाटील, भा.प्र.से.)

प्रत माहितीस्तव सविनय सादर.

1. मा. प्रधान सचिव, आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई-32
2. मा. आयुक्त, आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक.
3. मा. आयुक्त,आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था (TRTI), महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

प्रतिलिपी:-

1. प्रकल्प अधिकारी, ए.आदिवासी विकास प्रकल्प राजूर
2. संबंधित प्रादेशिक व्यवस्थापक, महा. रा.सह.आदिवासी विकास महामंडळ मर्या.,

भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद 275(1) अंतर्गत मंजुर योजना सन 2019-20

परिशिष्ट - अ

<table>
<tr><td>1.</td><td>योजनेचे नांव</td><td>"BAIF-Seed Bank For Indegenious Seed Conservation, Production, Marketing And Sale" या योजने अंतर्गत,स्थानिक पिक जाती आणि वन्य खाद्य वनस्पतींचे संवर्धन, उत्पादन आणि विपणन व्यवस्था निर्माण करुन अहमदनगर जिल्हयातील अकोले तालुक्यातील आदिवासी कुटूंबांचे जीवनमान उंचावण्यासाठी BAIF Institute for Sustainable Livelihoods and Development (BISLD) चे सहकार्याने संधी विकसीत करणे.</td></tr>
<tr><td>2.</td><td>योजनेचे प्रस्तावित लाभक्षेत्र आणि लाभार्थ्यी संख्या</td><td>अहमदनगर जिल्हयातील अकोले तालुका अंतर्गत 10 गांवामधील1050 आदिवासी कुटूंबे</td></tr>
<tr><td>3.</td><td>वित्तीय तरतुद र.रु. लाखात</td><td>
<table>
<tr><th>अ. क्र.</th><th>योजना उप शिर्ष</th><th>प्रथम वर्ष</th><th>दितीय वर्ष</th><th>तृतीय वर्ष</th><th>एकुण</th></tr>
<tr><td>1</td><td>प्रकल्प कार्यक्षेत्र सर्व्हेक्षण मेळावे संकलन इ.</td><td>1.55</td><td>2.05</td><td>0.30</td><td>3.90</td></tr>
<tr><td>2</td><td>प्रशिक्षण क्षमता बांधणी, जाणीव जागृती कार्यक्रम</td><td>6.05</td><td>5.55</td><td>3.85</td><td>15.45</td></tr>
<tr><td>3</td><td>प्रत्यक्ष कृती कार्यक्रम (बियाणे उत्पादन बियाणे बँक उभारणी विपणन, मुल्यवर्धन, नर्सरी, धान्य उत्पादन आणि उत्पादक गटांना मदत)</td><td>24.00</td><td>29.00</td><td>6.50</td><td>59.50</td></tr>
<tr><td>4</td><td>दस्तऐवजी करण, फोटो संकलन,यशोगाथा संकलन</td><td>0.50</td><td>0.50</td><td>1.00</td><td>2.00</td></tr>
<tr><td>5</td><td>अकस्मीत खर्च (4 %)</td><td>1.28</td><td>1.48</td><td>0.46</td><td>3.23</td></tr>
<tr><td>6</td><td>प्रकल्प अंमलबजावणी खर्च 20%</td><td>6.42</td><td>7.42</td><td>2.33</td><td>16.17</td></tr>
<tr><td></td><td>एकुण :-</td><td>39.80</td><td>46.00</td><td>14.44</td><td>100.25</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>4.</td><td>योजना राबविणारी यंत्रणा</td><td>BAIF Institute for Sustainable Livelihoods and Development (BISLD) Nasik Office मार्फत राबवली जाईल.</td></tr>
<tr><td>5.</td><td>नियंत्रण अधिकारी</td><td>व्यवस्थापकीय संचालक, शबरी आ. वित्त व विकास महामंडळ मर्या., नाशिक</td></tr>
<tr><td>6.</td><td>योजनेचा उद्देश हेतु</td><td>
• आदिवासी भागातील पिकांच्या स्थानिक जातींचे सर्व्हेक्षण करुन उत्पादनास चांगल्या, वातावरण बदलता तग धरणाऱ्या उत्तम बाजार मुल्य असणाऱ्या, पोषण समृध्द असलेल्या निवडक वाणांचे बियाणे उत्पादन करणे.
• लोकसहभागातुन बियाणे साठवणुक आणि धान्य साठवणुकसाठी विकेंद्रीत पध्दतीने बियाणे बँका तयार करणे.
• आदिवासी शेतकऱ्यांना बियाणे उत्पादन,पिक व्यवस्थापन, मार्केटींग, मुल्यवृध्दीचे प्रशिक्षण देणे.
• अल्प खर्च आधारित शाश्वत शेती तंत्रांचा उपयोग करणे.
• जंगली अन्न वनस्पतीच्या संवर्धन, लागवड, मुल्यवृध्दी आणि मार्केटिंगसाठी आदिवासी महिलाना प्रशिक्षण आणि प्रोसाहन देणे.
</td></tr>
</table>

- तालुका पातळीवर सहभागी शेतकऱ्यांचे नेटवर्कींग करणे.

7. योजना अंमलबजावणी कार्यपध्दती

अ.क्र.	तपशिल	संख्या	शेरा.
1	प्रस्तावित तालुके	1	
2	एकुण लाभार्थी संख्या	1050	
	एकुण गावे	10	
3	एकुण पिके	6	भात, नाचणी, वरई, वाल, हरभरा,इतर कडधान्य पिके, भाजीपाला पिके, जंगली अन्न वनस्पती.
4	बियाणे उत्पादक शेतकरी	50	
5	पिक प्रात्याक्षिक केंद्र	30	प्रति वर्षी 10 प्रमाणे
6	धान्य उत्पादक लाभार्थ्यांची संख्या	1000	
7	गावपातळीवरील बियाणे बँक	2	
8	बियाणे संवर्धन समिती	1	
9	परसबाग लागवड लाभार्थी	1050	
10	मुल्यवर्धीत पदार्थ उत्पादन	2	
11	जंगली अन्न वनस्पती नर्सरी व लागवड	1	
12	महिला उत्पादक गट (मुल्यवर्धीत पदार्थ,धान्य, जंगली भाज्या)	3	
13	सेद्रींय शेती प्रत्यक्षिक केंद्र	2	
14	स्थानिक पिके धान्य निम्न प्रक्रीया केंद्र उभारणी	2	

- सर्वप्रथम BAIF Institute for Sustainable Livelihoods and Development (BISLD) Nasik Office मार्गदर्शक तत्त्वे मंजुर होताच प्रकल्प कार्यालय क्षेत्रातील निवडलेल्या किमान 50% गांव/वाडी मधील आदिवासी समाजाशी संपर्क व जवळीक वाढवुन गांवपातळीवर बैठका/कार्यक्रम आयेजित करुन त्यांना योजनेची सविस्तर माहिती दिली जाईल.
- BAIF Institute for Sustainable Livelihoods and Development (BISLD) Nasik Office व्दारे गांवातील इच्छुक लाभार्थ्यींची प्राथमिक माहिती एका नमुण्यात भरुन एकत्र केली जाईल. गांव निहाय इच्छुक लाभार्थ्यींची यादी बनवली जाईल.
- योजनेचे अंमलबजावणीसाठी व्यवस्थापकीय संचालक, शबरी आदिवासी वित्त व विकास महामंडळ मर्या., नाशिक व BAIF Institute for Sustainable Livelihoods and Development (BISLD) Nasik Office यांच्यामध्ये सामंजस्य करार करतील व मंजुर तरतुदीच्या मर्यादेत प्रकल्पाच्या खर्चाचा तपशिल व अंमलबजावणी वेळापत्रक अंमलबजावणी यंत्रणेसोबत विचार विनिमय करुन अंतिम करतील.
- सदर योजनेसाठी मुल्यमापन व सनियंत्रणासाठी लागणारा निधी योजना खर्चाचे अंदाजपत्रकांमध्ये समाविष्ट करण्याची कार्यवाही व्यवस्थापकीय संचालक, शबरी आदिवासी वित्त व विकास महामंडळ मर्या., नाशिक यांनी करावी.
- सदर योजना राबविण्याबाबतचे वर्ष निहाय कालबध्द कार्यक्रम निश्चित केल्यानुसार सदर योजनेची अंमलबजावणी करण्याची जबाबदारी संयुक्तपणे व्यवस्थापकीय संचालक, शबरी आदिवासी वित्त व विकास महामंडळ मर्या.,

		नाशिक व BAIF Institute for Sustainable Livelihoods and Development (BISLD) संस्थेची राहील. • BAIF Institute for Sustainable Livelihoods and Development (BISLD) Nasik, Office प्रस्तावित तालुक्यातील शेतकऱ्यांची निवड करेल. • प्रस्तावित तालुक्यातील पिकांची आणि त्यांच्या वाणांची यादी करुन बियाणे उत्पादनाचे कार्यक्रमाची आखणी केली जाईल. • गांव पातळीवर बियाणे व धान्य साठवणुकीसाठी विकेंद्रीत पध्दतीने व्यवस्था केली जाईल. प्रस्तावित तालुक्यातील लाभक्षेत्रात दोन ठिकाणी बियाणे बँकेची उभारणी केली जाईल. • धान्य उत्पादनासाठी उत्तम, वातावरण बदलात तग धरणाऱ्या, चांगला बाजार भाव असणाऱ्या स्थानिक पिक वाण मोठया प्रमाणात वाढविण्यासाठी तांत्रीक आणि संसाधने मदत त्याच बरोबर लागवडी पासुन काढणी पर्यंतचे सर्व तंत्रज्ञान BAIF Institute for Sustainable Livelihoods and Development (BISLD) Nasik Office मार्फत शेतकऱ्यांना दिले जाईल. • पिकांच्या निवडक स्थानिक वाणांचे पोषण तत्वांचा अभ्यास करुन त्यांची माहिती उपलब्ध केली जाईल. • बाजार मुल्य चांगले असणाऱ्या पिक वाणाचे धान्य उत्पादन करुन ब्रँन्डींग, पॅकेजींग करुन विक्री व्यवस्था उभारली जाईल. • सेंद्रिय पध्दतीने पिक उत्पादन करण्यासाठी प्रात्यक्षिकासह प्रशिक्षण दिले जाईल. • बियाणे उत्पादक, धान्य उत्पादक, मुल्येवृध्दी करणारे शेतकरी गट यांचा संमन्वय करुन पिक उत्पादन ते विक्री अशी साखळी तयार केली जाईल. • पोषण बाग (Nutrition Garden) कार्यक्रम हाती घेवुन पोषण सुरक्षेच्या दिशेने वाटचाल करण्याचा कार्यक्रम हाती घेतला जाईल. • विविध पिकांच्या वाणांचे प्रात्यक्षिक केंद्र उभी करुन शेतकऱ्यांना प्रशिक्षण दिले जाईल. • आदिवासी शेतकरी उत्पादकांच्या शेतमालावर प्रक्रीया, वितरण,ब्रँन्डिग करुन विक्री करेल. • BAIF Institute for Sustainable Livelihoods and Development (BISLD) Nasik Office मार्फत शेतकऱ्यांना वेळोवेळी तांत्रिक सहाय्य मार्गदर्शन केले जाईल. • या योजने अंतर्गत विकत घेतलेली मालमत्ता संबंधीत आदिवासी शेतकऱ्यांना योजना संपल्यानंतरही स्वत: जवळ ठेवण्याची मुभा राहील. मात्र त्याबाबत वाद निर्माण झाल्यास व्यवस्थापकीय संचालक, शबरी आदिवासी वित्त व विकास महामंडळ मर्या., हयाबदल योग्य तो निर्णय घेईल. • जंगली अन्न वनस्पतीचे संवर्धनासाठी नर्सरी, लागवड कार्यक्रम हाती घेतले जातील. • पिकांचे आणि जंगली अन्न वनस्पतीच्या पासुन मुल्यवर्धीत पदार्थ तयार करुन त्यांच्या विक्रीसाठी प्रयत्न केले जातील. • प्रशिक्षण प्रक्षेत्र भेटी, मेळावे, जाणीव जागृती कार्यक्रम आयोजित करुन अधिक लोकांपर्यंत सदरचा कार्यक्रम पोहचवला जाईल. • सदर प्रकल्प BAIF Institute for Sustainable Livelihoods and Development (BISLD) Nasik Office च्या आदिवासी क्षेत्रातील

चांगले ज्ञान व जागरुकता असलेल्या कर्मचाऱ्यामार्फत राबविला जाईल. हे प्रकल्प कर्मचारी शेती, सामाजिक विज्ञान, कृषी पदविका पोषण तज्ञ पदवीधारण केलेले असतील.

- गट बैठका, क्षेत्रीय भेटी तांत्रीक प्रशिक्षणे प्रात्याक्षिके इ. व दैनंदिनी कारभाराची अंमलजावणी करण्यासाठी प्रकल्प कर्मचारी जबाबदार असतील.
- BAIF Institute for Sustainable Livelihoods and Development (BISLD) Nasik Office दर तीन महिन्यानी व्यवस्थापकीय संचालक, शबरी आदिवासी वित्त व विकास महामंडळ मर्या., नाशिक यांना भौतिक व आर्थिक प्रगती अहवाल सादर करेल.
- संस्थेस प्रकल्प अंमलबजावणी करतांना प्रकल्पामध्ये काही बदल करायचे असल्यास संबंधित व्यवस्थापकीय संचालक यांच्याशी समन्वय साधुन बदल करावेत.
- BAIF Institute for Sustainable Livelihoods and Development (BISLD) Nasik Office व्दारे योजनेतील प्रस्तावित तालुक्यात घेण्यात येणारे सविस्तर उपक्रम खालील प्रमाणे आहेत.

प्रस्तावित तालुक्यांमध्ये जंगली अन्न वनस्पती संवर्धन, उत्पादन, विक्री हा कार्यक्रम ही अपेक्षीत आहे.

अ.क्र.	उपक्रम	सविस्तर घटक
1	प्रकल्प कार्यक्षेत्र सर्व्हेक्षण आणि अभ्यास	स्थानिक पिक पध्दती, विक्री योग्य पिक जाती, आणि त्यांचे उत्पादन पोषण मुल्यांचा अभ्यास (हे काम प्रक्षेत्र भेटी, गाव पातळीवरील विविध सहभागीधारक जसे की, महिला पुरुष तरुण, ज्ञानी मंडळी) मेळावे, प्रदर्शन माध्यमातुन माहिती संकलन
2	प्रात्याक्षिक केंद्र उभारणी	प्रात्याक्षिक केंद्रासाठी गांवपातळीवर शेतकरी निवड, निवडक पिक जातींची लागवड
3	जंगली अन्न वनस्पती नर्सेरी व लागवड	प्रकल्प कार्यक्षेत्रातील जंगली अन्न वनस्पतींचा अभ्यास करुन त्यामधील निवडक वनस्पतींची नर्सेरी तयार करणे, परसबागा,शेतीचे बांधावर लागवड करणे,
4	मुल्यवर्धन आणि प्रक्रीया पध्दती	भात, नाचणी,वरई पिकांच्या प्रक्रीया आणि मुल्यवर्धीत पदार्थ बनविण्यासाठी विकेंद्रीत पध्दतीने प्रक्रीया केंद्र तयार करणे.
5	महिलांचे उत्पादक गट तयार करुन विक्री व्यवस्था उभी करणे	महिलांचे विविध मुल्यवर्धीत पदार्थ आणि विशेष प्रकारचे धान्य विक्रीसाठी गट तयार करणे त्यांना प्रशिक्षण देणे आणि त्यातुन विकी व्यवस्था उभी करणे.(भाजीपाल्याच्या स्थानिक वाणांचे उत्पादक गट, नाचणी पासुन विविध पदार्थ उत्पादक गट, जंगली भाज्या संकलन व विक्री गट इ. वर्गीय)
6	गांवपातळीवर बियाणे उत्पादन कार्यक्रम	बियाणे उत्पादन करण्यासाठी ज्ञानी आणि इच्छुक शेतकऱ्यांची निवड, निवडक, पिक वाणांची बियाणे लागवड, लागवड ते काढणीपर्यंत सेंद्रीय पध्दतीने व्यवस्थापन, बियाणे शुध्दत: साठी निवड पध्दतीचा अवलंब,सुयोग्य पध्दतीने कापणी मळणी आणि साठवणुक

		7	गांव पातळीवरील बियाणे बँक, आणि शाश्वत शेती प्रशिक्षण केंद्र	1.1 कार्यक्षेत्रात विकेंद्रीत पध्दतीने बियाणे बँक तयार करणे त्यामध्ये उत्तम प्रकारच्या अल्प खर्च आधारित साठवणुक पध्दतीने बियाणे साठवणुक करणे, बियाणे खरेदी, विक्री, आणि देवाण घेवाण पध्दती विकसित करणे, बियाणे उत्पादन शेतकरी गट आणि बियाणे संवर्धन समिती मधील शेतकऱ्यांचे सक्षमीकरण आणि नेटवर्कींग करणे, सर्व कामकाजाचे व्यवस्थित दस्तऐवज करणे. 1.2 शाश्वत शेतीच्या विविध पध्दतींचा प्रचार प्रसार करण्यासाठी प्रकल्प कार्यक्षेत्रात प्रात्याक्षिक केंद्र उभे करणे.	
		8	मुल्यवर्धीत उत्पादन निर्मित्ती	पिकांच्या स्थानिक वाणांपासुन आणि जंगली अन्न वनस्पती पासुन विविध प्रकारचे मुल्यवर्धीत पदार्थाचे प्रमाणीकरण करणे, पॅकिंग आणि ब्रँडिंग करणे.पोषण तत्वांचा अभ्यास करणे	
		9	बाजार पेठ, विक्री व्यवस्था आणि ब्रँडिंग	उत्पादीत पिक वाणांवर प्रक्रीया, मुल्यवृध्दी, पॅकिंग, ब्रँडिंग करणे आणि विक्री व्यवस्था उभी करणे. त्याबरोबर शेतकरी महिला यांना हे काम करण्यासाठी प्रशिक्षण देणे.	
		10	प्रशिक्षण आणि प्रक्षेत्र भेट	लाभार्थी शेतकऱ्यांना बियाणे आणि धान्य उत्पादन, सेंद्रीय निविष्ठा ,लागवड पध्दती साठवणुक, मुल्यवर्धीत उत्पादन निर्मित्ती, नर्सरी तयार करणे, विक्री, याबदलचे प्रशिक्षण, देणे, प्रक्षेत्र भेटी, बियाणे महोस्तव अशा कार्यक्रमातुन करुन जाणीव जागृती करणे	
		11	प्रकल्प कार्यक्षेत्र पातळीवरील शेतकरी संघटन	गांवपातळीवर बियाणे संवर्धक आणि उत्पादक गट तयार करणे आणि त्यांच्या एकत्रिकरणांतुन प्रकल्प कार्यक्षेत्र पातळीवर बियाणे संवर्धन व उत्पादन शेतकऱ्यांचे संघटन तयार करणे.	
		12	जाणीव जागृती आणि क्षमता बांधणी कार्यक्रम	• **BAIF Institute for Sustainable Livelihoods and Development (BISLD) Nasik Office** मधील प्रकल्प कर्मचारी, तसेच गांव पातळीवरील विस्तारक यांच्या क्षमता बांधणी विविध प्रशिक्षण,प्रक्षेत्र भेटी, बैठका घेणे तसेच वेळोवेळी सदर कामाचा आढावा घेणे • सदर प्रकल्पाची माहिती शासन, संशोधन संस्था, धोरण कर्ते इत्यादी पर्यंत पोहचविण्या साठी कार्यशाळा, चर्चासत्रांच्या आयोजन करणे.(जंगली अन्न वनस्पती आणि पोषण सुरक्षा, स्थानिक पिक जाती-अन्न पोषण आणि वातावरण बदल यासाठी च्या संधी)	

वर्ष निहाय कार्यक्रम अंमलबजावणी आराखडा

अ.क्र.	तपशिल	वर्ष-1	वर्ष-2	वर्ष-3	एकुण
1	एकुण लाभार्थी संख्या	525	525	0	1050
2	एकुण गावे	10	0	0	10
3	बियाणे उत्पादक शेतकरी	25	25	0	50
4	पिक प्रात्याक्षिक केंद्र	10	10	10	30
5	धान्य उत्पादक लाभार्थ्यांची संख्या	500	500	0	1000
6	गावपातळीवरील बियाणे बँक	0	2	0	2
7	बियाणे संवर्धन समिती	0	1	0	1
8	परसबाग लागवड लाभार्थी	1050	0	0	1050
9	मुल्यवर्धीत पदार्थ उत्पादन	1	1	0	2
10	जंगली अन्न वनस्पती नर्सरी व लागवड	0	1	0	1
11	महिला उत्पादक गट (मुल्यवर्धीत पदार्थ,धान्य, जंगली भाज्या)	1	2	0	3
12	सेंद्रीय शेती प्रत्यक्षिक केंद्र	1	1	0	2

8. योजनेच्या अटी व शर्ती

- प्रकल्प कार्यक्षेत्रातील अनुसूचित जमातीतील व कार्यक्रमात सहभागी होण्याची इच्छा असेलला सहभागीधारक निवडण्यात येईल.
- लाभार्थी हा अनुसूचित जमातीचा असावा. मुख्यता महिला आदिवासी लाभार्थीना प्राधान्य देण्यात यावे.
- सदर योजनेचा लाभ, निवडण्यात आलेल्या लाभार्थ्यांना या सारख्या इतर योजनेतुन मदत देण्यात आलेली नसावी.
- योजना अंमलबजावणी करीता उभय पक्षात सामंजस्य करार (MoU) करण्यात येईल.
- प्रथम वर्षी प्राथमिक सर्व्हे, शेतकरी निवड प्रात्यक्षिक केंद्र, बियाणे प्लॉट शेतकरी सहल, प्रशिक्षण बियाणे प्रदर्शन इ. कामे करण्यात येईल.
- BAIF Institute for Sustainable Livelihoods and Development (BISLD) Nasik Office सोबत करण्यात येणाऱ्या सामंजस्य करारातील सविस्तर अटी व शर्तीनुसार विहित वेळेत पुर्ण करण्याची जबाबदारी योजना राबविणाऱ्या यंत्रणेची राहील.
- योजनेच्या प्रगतीबाबतची माहिती वेळोवेळी व्यवस्थापकीय संचालक, शबरी आदिवासी वित्त व विकास महामंडळ मर्या., नाशिक यांना व विकास महामंडळ तसेच शासनास सादर करण्याची जबाबदारी अंमलबजाणी यंत्रणेची राहील.
- अंमलबजावणी करणाऱ्या यंत्रणेने केलेल्या कामाचा पुर्तता अहवाल व उपयोगिता प्रमाणपत्र (UC) सादर करणे बंधनकारक असेल.

सदर योजनेची अंमलबजावणी करतांना चलचित्र (video) व छायाचित्रे काढावीत व योजनेची अंमलबजावणी पुर्ण झाल्यानंतर योजनेचा फलनिष्पत्ती अहवाल शासनास सादर करण्याची जबाबदारी शाखा व्यवस्थापक व अंमलबजावणी यंत्रणा यांची राहील. तसेच लाभार्थ्यांची यादी व Geo-tagged photographs हे www.stcmic.gov.in/smis या वेबसाईटवर अपलोड करण्याची जबाबदारी शाखा व्यवस्थापक यांची राहील. योजनेच्या अंमलबजावणी अनुषंगाने योजनेच्या प्रगतीबाबत माहिती वेळोवेळी CAS पोर्टलवर भरण्याची जबाबदारी अंमलबजावणी यंत्रणेची असेल.

9.	सल्लागार व मुल्यमापन सनियंत्रण समिती	सदर योजनेचे प्रगती आढावा आणि चांगल्या अंमलबजावणीसाठी खालील प्रमाणे मुल्यमापन व सनियंत्रण समिती गठीत करण्यात येत आहे. 1. व्यवस्थापकीय संचालक, शबरी आ.वि.व वि.मं. -अध्यक्ष 2. प्रकल्प अधिकारी, ए.आदिवासी वि. वि. राजुर - सदस्य 3. महाव्यवस्थापक (वित्त/लेखा) म.रा.आ.वि.मं. -सदस्य 4. प्रादेशिक व्यवस्थापक, म.रा.आ.वि.मं. जुन्नर -सदस्य 6. BISLD चे प्रतिनिधी -सदस्य 7. शाखा व्यवस्थापक,शबरी आ.वि.व वि.मं. जुन्नर -सदस्य सचिव **सल्लागार व नियंत्रण समितीचे कार्य:-** या समित्या प्रकल्पचा आढावा घेतील व चांगल्या अंमलबजावणीसाठी मार्गदर्शन करतील. प्रकल्पस्तरीय समितीस दर सहा महिन्यानी योजनेचा आढावा घेण्याकरीता बैठक घेण्यात येईल. समितीमध्ये आवश्यकतेनुसार सदस्य/तज्ञ यांना समाविष्ठ करण्याचे अधिकार व्यवस्थापकीय संचालक, शबरी आ.वि.व वि.मं.नाशिक यांना राहतील. या समित्या प्रकल्पचा आढावा घेतील व चांगल्या अंमलबजावणीसाठी मार्गदर्शन करतील.
10.	अंमलबजावणी कालावधी	• सदर योजना ही तीन वर्ष कालावधीची असुन 1050 लाभार्थ्यांसाठी राबविण्यात येईल. • संबंधित प्रकल्प कार्यालय मधील प्रस्तावित कार्यक्षेत्रातील एकुण 1050 लाभार्थी लाभ दिला जाईल.
11.	निधी वितरणाची कार्यपध्दती	सदर योजनेकरीता निधी वितरणाची कार्यपध्दती खालील प्रमाणे निश्चित करण्यात येत आहे. • सदर योजनेचा निधी आयुक्त, आदिवासी विकास विभाग, नाशिक यांचे मार्फत शबरी आदिवासी वित्त व विकास महामंडळ मर्या., नाशिक यांना वर्ग करण्यात येईल. • सदर निधी प्राप्त होताच सामंजस्य करार करुन व्यवस्थापकीय संचालक, शबरी आदिवासी वित्त व विकास महामंडळ मर्या., नाशिक हे अंमलबजावणी यंत्रणेला खालील हप्त्याप्रमाणे निधी वितरीत करतील. प्रथम वर्ष पहिला हप्ता (MoU) झालेनंतर सुरवातीस 19.90 (50%) दुसरा हप्ता 19.90 (50%) 6 महिन्यानंतर व्दितीय वर्ष सुरवातीस 23.00 (50%) आणि नंतर 6 महिन्यात उर्वरीत रक्कम तृतीय वर्ष सुरवातीस 7.22 (50%) आणि नंतर 6 महिन्यात उर्वरीत रक्कम • उपरोक्त नमुद वर्षनिहाय निधी वितरणाची कार्यपध्दती तीन वर्षा करीता राबविण्यात येईल. • संबंधित यंत्रणेने कार्यपुर्ण झाल्यानंतर आवश्यक असलेले कार्यपुर्णता व निधी विनियोग प्रमाणपत्र सादर केल्यानंतरच पुढील निधी वर्ग करण्यात येईल. • योजनेच्या अनुषंगाने आऊटसोर्सिग करण्यात येणारे कर्मचारी यांचे मानधन देण्याची संपुर्ण जबाबदारी BISLD ची राहील. योजनेसाठीच्या एकुण प्रस्तावित खर्च निधीपैकी 2% निधी तसेच प्रकल्पातील शिल्लक निधी शबरी आ.वि.व वि.मं.नाशिक यांचेस्तरावर टेवुन हा निधी योजना सनियंत्रण व मुल्यमापन करण्यास वापरता येईल.
12.	योजनेची फलनिष्पती	• वातावरण बदलाच्या काळात तग धरणाऱ्या, पोषण तत्वानी समृध्द,उत्पादनासाठी उत्तम असणाऱ्या 15 पिक वाणाची उपलब्धतात होईल. • प्रकल्प कार्यक्षेत्रातील विविध पिकांच्या 100 पेक्षा अधिक स्थानिक वाणांचे दस्तऐवजी करण आणि प्रत्यक्ष संवर्धन होईल. • प्रकल्प कार्यक्षेत्रातील किमान 10 गांवपातळीवरील कार्यकर्त्यांची सदर कार्यक्रम पुढे घेवुन जाण्यासाठी क्षमता बांधणी केली जाईल.

		• प्रकल्प कार्यक्षेत्रात दोन ठिकाणी बियाणे बँक तयार होईल. 50 बियाणे उत्पादक शेतकऱ्यांकडे चांगल्या प्रतिचे बियाणे तयार करुन शेतकऱ्यांमार्फत देवाण घेवाण आणि विक्री व्यवस्थेची सुरुवात होईल. त्याचबरोबर प्रकल्प कार्यक्षेत्रात बियाणे संवर्धन समिती तयार होईल. • प्रकल्प कार्यक्षेत्रात पिक निहाय प्रात्याक्षिक केंद्रे तयार होऊन प्रशिक्षण आणि जाणीव जागृती कार्यक्रम सुरु होतील. • जंगली अन्न वनस्पतींचा आदिवासी कुटूंबाच्या आहारात वाढ होईल तसेच निवडक जंगली अन्न वनस्पतींची रोपे बनवुन, बियाणे गोळा करुन पोषण बाग, शेताचे बांधावर लागवड सुरु होईल. • निवडक जंगली अन्न वनस्पती ज्या मोठया प्रमाणात उपलब्ध असतील आणि वाया जात असतील त्यांच्या नियंत्रीत काढणी करुन महिला गटांच्या मार्फत शहराचे ठिकाणी विक्रीची सुरुवात होईल. • उत्पादक शेतकरी गट हे उत्पादन ते विक्री व्यवस्था हाताळण्यास सक्षम होतील. • पोषण बाग कार्यक्रमातुन आदिवासी कुटूंबात अन्न वैविध्य साधले जाईल. आणि पोषण सुरक्षितेच्या दृष्टीने 1050 लाभार्थी वाटचाल सूरु होईल. • सदर प्रकल्पाचे माध्यमातुन राष्ट्रीय, राज्य आणि स्थानिक पातळीवरील संशोधन संस्था, Extension विभाग, कृषी विभाग इत्यादी बरोबर Networking दृढ होवुन आदिवासी समाजाच्या जीवनमान उंचावण्यासाठी च्या एकत्रित प्रयत्नांची सुरुवात होईल.

(नितीन पाटील) भा.प्र.से.
व्यवस्थापकीय संचालक
शबरी आदिवासी वित्त व विकास महामंडळ मर्या.,
नाशिक